

HOTĂRÂREA CURȚII
DIN 27 FEBRUARIE 1980¹

Comisia Comunităților Europene
împotriva
Regatului Unit al Marii Britanii și al Irlandei de Nord

„Regimul fiscal aplicabil vinului”

Cauza 170/78

În cauza 170/78,

COMISIA COMUNITĂȚILOR EUROPENE, reprezentată de către consilierul juridic al acesteia, domnul Anthony McClellan, în calitate de agent, cu domiciliul ales în Luxemburg, la biroul consilierului său juridic, domnul Mario Cervino, Bâtiment Jean Monnet, Kirchberg,

reclamantă,

susținută de

REPUBLICA ITALIANĂ, reprezentată, pentru procedura scrisă, de către domnul ambasador Adolfo Maresca, în calitate de agent, asistat de către domnul Mario Fanelli, Avvocato dello Stato și, pentru procedura orală, de către domnul Ivo Maria Braguglia, Avvocato dello Stato, cu domiciliul ales în Luxemburg, la sediul Ambasadei Italiei,

intervenientă,

împotriva

REGATULUI UNIT AL MARIII BRITANII ȘI AL IRLANDEI DE NORD, reprezentat de către domnul R. D. Munrow, Assistant Treasury Solicitor, în calitate de agent, asistat de către Harry K. Woolf, of the Inner Temple, barrister, și de către Peter Archer, Q.C., of Grey's Inn, cu domiciliul ales în Luxemburg, la sediul ambasadei Regatului Unit,

pârât,

având ca obiect constatarea faptului că, prin omiterea abrogării sau a modificării dispozițiilor naționale privind accizele pentru vinurile slabe nespumoase, Regatul Unit nu și-a îndeplinit obligațiile care îi revin în temeiul articolului 95 al doilea paragraf din Tratatul CEE,

CURTEA,

---

¹Limba de procedură: engleza.

compusă din domnii H. Kutscher, președinte, A. O'Keeffe și A. Touffait, președinți de cameră, J. Mertens de Wilmars, P. Pescatore, Mackenzie Stuart, G. Bosco, T. Koopmans și O. Due, judecători,

avocat general: domnul G. Reischl
grefier: domnul A. Van Houtte

pronunță prezenta

HOTĂRÂRE

1 Prin cererea din 7 august 1978, Comisia a introdus, în temeiul articolului 169 din Tratatul CEE, o acțiune care vizează constatarea faptului că Regatul Unit, aplicând vinurilor slabe din struguri proaspeți (denumite în continuare „vinuri”) o acciză relativ mai ridicată decât cea aplicată berii, nu și-a îndeplinit obligațiile care îi revin în temeiul articolului 95 al doilea paragraf din Tratatul CEE.

2 Comisia reamintește că, anterior aderării sale la Comunitate, Regatul Unit a aplicat un drept vamal asupra importurilor de vin și bere. Prin Decizia 73/189 din 27 februarie 1973 (JO L 197, p. 7), adoptată în temeiul articolului 38 din Actul de aderare, Comisia autorizase Regatul Unit să mențină, pentru o perioadă suplimentară până la 1 ianuarie 1976, elementul fiscal al drepturilor vamale în cauză. Acestea au fost ulterior transformate în accize aplicabile indiferent de originea produselor. Pe parcursul acestei faze de tranziție, nivelurile de impozitare au suferit variații datorate atât modificărilor legislației fiscale a Regatului Unit, cât și introducerii concomitente a taxei pe valoarea adăugată. Comisia reține că, drept urmare a acestor modificări succesive, nivelul de impozitare aplicabil vinului este net superior nivelului elementului fiscal autorizat în 1973 și, în plus, acesta a suferit o creștere accentuată față de nivelul de impozitare aplicabil berii. Având în vedere raportul de concurență care ar exista între cele două produse, Comisia consideră că sistemul de impozitare aplicat de Regatul Unit este discriminatoriu și, ca atare, este de natură să asigure o protecție indirectă pentru producția națională de bere.

3 În esență, Guvernului Regatului Unit nu pune la îndoială faptele prezentate de Comisie, în special în ceea ce privește evoluția nivelurile de impozitare. Însă acesta contestă faptul că aplicarea dispozițiilor fiscale în cauză ar putea fi considerată contrară cerințelor tratatului. Pe de o parte, acesta susține faptul că vinul și berea nu pot fi considerate băuturi concurente și că, prin urmare, nu există nici un raport de substituție care constituie condiția de aplicare a articolului 95 al doilea paragraf. Pe de altă parte, chiar dacă s-ar recunoaște o posibilitate de substituție între cele două băuturi vizate, Guvernul Regatului Unit susține că regimul de impozitare aplicat vinurilor nu ar avea un caracter protector în sensul articolului 95 al doilea paragraf.

4 Având în vedere că argumentele prezentate de părți au provocat anumite divergențe de opinie referitoare la domeniul de aplicare și la interpretarea articolului 95, Curtea va examina cu titlu introductiv aceste chestiuni, înainte de a intra în discuții privind motivele prezentate de părți.

Cu privire la interpretarea articolului 95

5 Articolul 95 are drept scop, în ansamblul său, eliminarea atingerilor aduse liberei circulații a mărfurilor și condițiilor normale de concurență între statele membre prin aplicarea discriminatorie sau protecționistă a fiscalității interne. În acest scop, primul paragraf interzice orice dispoziție fiscală al cărei efect ar fi aplicarea unor impozite mai mari, indiferent de mecanismul fiscal, produselor importate în comparație cu produsele naționale similare. Al doilea paragraf se aplică tratamentului fiscal al produselor care, fără a răspunde acestui criteriu de similitudine, se află cu toate acestea în concurență, fie parțială, fie potențială, cu anumite producții din țara de import.

6 Pentru a stabili existența unui raport de concurență în sensul articolului 95 al doilea paragraf este necesar să se ia în considerare nu numai stadiul actual al pieței, ci și posibilitățile de evoluție în contextul liberei circulații a mărfurilor la scară comunitară și potențialul viitor de substituie între produse care poate fi evidențiat de intensificarea schimburilor, astfel încât să reliefeze pe deplin trăsăturile complementare dintre economiile statelor membre, în conformitate cu obiectivele stabilite la articolul 2 din tratat.

7 Atunci când între un produs importat și un produs național există un raport de concurență caracterizat după cum s-a menționat anterior, articolul 95 al doilea paragraf interzice practicile fiscale care ar fi „de natură să protejeze indirect” producția statului membru importator.

8 Din argumentele prezentate Curții reiese că părțile nu sunt pe deplin de acord în ceea ce privește condițiile de aplicare, în speță, ale acestei dispoziții. Comisia s-a preocupat mai ales să demonstreze diferențele dintre sarcinile fiscale impuse produselor în cauză. În ceea ce îl privește, Guvernul Regatului Unit observă faptul că, în cazul celui de-al doilea paragraf de la articolul 95, nu este suficient să se stabilească existența unei diferențe de impozitare, ci că tratatul obligă ca realitatea efectului protector al sistemului fiscal în cauză să fie dovedită. Acesta consideră că o asemenea dovadă nu a fost prezentată.

9 Este adevărat că în ceea ce privește caracteristicile practicilor fiscale interzise de articolul 95 primul paragraf și al doilea paragraf formulează condiții distincte. În ceea ce privește primul paragraf, în cazul produselor similare și, prin urmare, ipotetic comparabile, interdicția se aplică din moment ce un mecanism de impozitare este de natură să afecteze mai mult produsul importat decât produsul național. Pe de altă parte, al doilea paragraf, având în vedere tocmai dificultatea de a stabili comparații suficient de precise între produsele în cauză, face uz de un criteriu mai global și anume caracterul indirect protector al unui sistem de impozitare intern.

10 Cu toate acestea, este necesar să se sublinieze faptul că dispoziția menționată este legată de „natura” sistemului fiscal în cauză, astfel încât nu se poate impune, în fiecare caz, să se prezinte dovada statistică a unui efect protector. Pentru aplicarea articolului 95 al doilea paragraf, este suficient să se stabilească, având în vedere caracteristicile sale specifice, că un anumit mecanism fiscal poate genera efectul protector prevăzut de tratat. Prin urmare, nu se poate solicita Comisiei să furnizeze date privind consistența concretă a efectului protector al sistemului fiscal criticat, fără a ignora importanța elementelor de apreciere care se pot deduce

din datele statistice care permit măsurarea efectului unui anumit dispozitiv fiscal.

11 Astfel, faptele cauzei și argumentele prezentate de părți ar trebui evaluate în lumina acestei interpretări a articolului 95.

Cu privire la raportul de concurență dintre vin și bere

12 Potrivit Comisiei, există un raport de concurență și, în consecință, o posibilitate de substituie între vin și bere, reală pentru unii consumatori și măcar potențială pentru ceilalți. Cele două băuturi aparțin, într-adevăr, aceleiași categorii de băuturi alcoolice, obținute prin fermentație naturală; ambele pot fi utilizate în aceleași scopuri, ca băuturi răcoritoare sau ca băuturi servite la masă.

13 Guvernul Regatului Unit contestă acest punct de vedere. Fără a nega caracteristicile comune ale celor două băuturi, acesta subliniază că cele două au fost obținute prin procedee de fabricație complet diferite. Vinul are o concentrație alcoolică de trei ori mai mare (între 11° și 12° vol.) decât berea (3° în medie). Structura prețurilor celor două produse este complet diferită, vinul fiind un produs în mod evident mai scump decât berea. În ceea ce privește obiceiurile de consum, guvernul pârât arată că, potrivit unei tradiții stabilite în Regatul Unit, berea este o băutură populară, consumată mai ales în locuri publice sau care au legătură cu munca, consumul la domiciliu și consumul la masă fiind neglijabile. Dimpotrivă, consumul de vin ar avea un caracter mai neobișnuit și special din punctul de vedere al obiceiurilor sociale.

14 Curtea consideră că argumentul Comisiei este întemeiat în acest sens astfel încât nu se poate nega faptul că, într-o anumită măsură, cele două băuturi în cauză satisfac nevoi identice și trebuie să se admită un anumit grad de substituie între acestea. Pentru a aprecia gradul de substituie posibil, nu ne putem limita la obiceiurile de consum existente într-un stat membru sau într-o anumită regiune. De fapt, aceste obiceiuri, esențial variabile în timp și spațiu, nu pot fi considerate ca invariabile; prin urmare, nu trebuie ca politica fiscală a unui stat membru să servească la cristalizarea unor anumite obiceiuri de consum, în vederea stabilizării unui avantaj dobândit de industriile naționale care se străduiesc să le satisfacă.

15 În același timp, trebuie recunoscute, cu toate acestea, împreună cu Guvernul Regatului Unit, diferențele importante care există între vin și bere din punctul de vedere al procedeelelor de fabricație și al proprietăților naturale ale acestor băuturi. Vinul este un produs agricol, obținut prin metode de cultivare intense, strâns legat de proprietățile solului și de factorii climatici, având din acest motiv caracteristici foarte variate, în timp ce berea, produsă din materii prime mai puțin sensibile la riscuri de acest tip, se pretează în același timp mai bine metodelor de fabricație industrială. Diferența la nivelul condițiilor de producție determină, pentru cele două produse, structuri de preț atât de diferite încât, în pofida raportului de concurență între produsele finite, este dificil să se efectueze comparații din punct de vedere fiscal.

16 Diferențele dintre cele două produse determină apariția unui aspect al problemei care stă la baza oricărei aprecieri juridice și care nu a fost luat în considerare. De fapt, potrivit argumentelor prezentate Curții, Comisia pare să admită în mod implicit că, într-un raport de

concurență normal, vinul și berea ar trebui să suporte aceeași sarcină fiscală. Aceasta este concepția care pare să inspire o propunere de directivă privind o acciză armonizată pe vin pe care Comisia a prezentat-o Consiliului în 1972 (JO C 43, p. 32). În preambulul acestei propuneri, Comisia a constatat existența unor „perturbări ale concurenței” datorate absenței, în anumite state membre, a accizelor pe vin. Mai recent, în răspunsul dat de Comisie la 4 ianuarie 1978 (JO C 42, p. 35), la Întrebarea parlamentară nr. 756/77 a domnului Pisoni, aceasta a furnizat un tabel comparativ potrivit căruia, în țările viticole ale Comunității, producția de vin este în întregime scutită de la plata taxelor pe consum sau este supusă unor accize pur nominale, întrucât se pare că, în statele membre în cauză, berea este supusă impozitării. Comisia nu a indicat care ar fi, în opinia sa, raportul de impozitare corespunzător dintre cele două produse considerate concurente. Adoptarea unei poziții privind această întrebare preliminară, în termeni care să permită cu suficientă certitudine măsurarea efectelor unei decizii a Curții pentru tratamentul fiscal al celor două produse în întreaga Comunitate, apare ca o condiție prealabilă soluționării litigiului împotriva Regatului Unit.

Cu privire la metoda de comparație dintre cele două produse

17 În avizul său motivat și o dată cu introducerea acțiunii, Comisia a pus accentul mai ales pe faptul că, la volum egal, vinul ar suporta în Regatul Unit o sarcină fiscală aproximativ de cinci ori mai mare decât berea. Ținând seama că acest criteriu de comparație a fost vehement contestat de Guvernul Regatului Unit datorită faptului că este vorba despre două produse având concentrații alcoolice diferite, Comisia a avansat alte criterii de comparație: pe de o parte, conținutul de alcool pe unitate de volum, care ar adăuga o taxă mai mare pentru vin, de ordinul a 50%; pe de altă parte, raportul dintre elementul fiscal și prețul mărfii oferite consumatorului. Această ultimă metodă de comparație ar duce, de asemenea, la apariția unei discriminări aplicate vinului. Toate aceste criterii de comparație sunt contestate de Guvernul Regatului Unit care consideră că, atunci când se are în vedere doar volumul, este necesar să se compare măsurile în care cele două sortimente de băuturi sunt de obicei oferite spre consum și anume „pahar de vin” și „halbă de bere”; aceste două unități tipice de consum suportă o sarcină fiscală aproape identică.

18 În urma procedurii scrise, Curtea a cerut părților să precizeze în contradictoriu concepția acestora pe baza calculului care permite stabilirea unei comparații între sarcinile fiscale suportate de cele două produse în cauză. Explicațiile furnizate arată faptul că nici luarea în considerare doar a volumului celor două băuturi și nici măcar comparația dintre unitățile tipice de consum nu furnizează o bază convenabilă de comparație. Același lucru se aplică și în cazul comparației bazate pe incidența sarcinii fiscale asupra prețului de vânzare al celor două băuturi, ținând seama de cazul în care, dacă este relativ ușor să se stabilească un preț mediu pentru bere, este dificil să se definească o bază de comparație reprezentativă pentru vinuri, caracterizate printr-o gamă largă de prețuri.

19 Printre criteriile invocate de cele două părți, singurul indiciu care permite o comparație adecvată și oarecum obiectivă constă, prin urmare, în aprecierea incidenței sarcinii fiscale în raport cu conținutul de alcool al băuturilor în cauză. Luarea în considerare a acestui criteriu permite constatarea faptului că vinul suportă în prezent în Regatul Unit o impozitare cu aproximativ 50 % mai mare decât berea, presupunând că este vorba despre băuturi care conțin între 11° și 12° și, respectiv, între 3° și 3,7° alcool. Prin urmare, reiese că sarcina fiscală suportată de cele două produse nu este egală, cu toate că diferența, potrivit acestui criteriu, este mai puțin semnificativă decât reieșea din primele afirmații ale Comisiei, întemeiate pe

simpla comparație a volumelor. Cu toate acestea, trebuie remarcat că, potrivit guvernului italian, diferența ar fi în realitate mai semnificativă, dat fiind că vinurile de masă obișnuite și anume mai precis cele care ar putea intra în concurență cu berea, au, în general, o tărie alcoolică de 9° sau 10°, ceea ce ar aduce marja de discriminare la circa 125 % sau 100 %.

20 În concluzie și sub rezerva a ceea ce a fost menționat anterior referitor la determinarea raportului de impozitare corespunzător între cele două produse, se poate reține, prin urmare, că, potrivit singurului criteriu care permite, deși în mod imperfect, să se stabilească o comparație obiectivă între nivelurile de impozitare aplicate vinului, respectiv berii, se pare că, în Regatul Unit, vinul suportă o sarcină fiscală relativ mai mare decât berea.

Cu privire la caracterul protector al sistemului de impozitare în litigiu

21 În acest sens, Guvernul Regatului Unit susține că, potrivit articolului 95 al doilea paragraf, Comisia ar fi trebuit să examineze chestiunea dacă sistemul fiscal criticat are un caracter protector față de producția națională de bere. În loc să furnizeze această dovadă, Comisia a depus eforturi exclusiv pentru a demonstra disparitatea sarcinii fiscale care le revine fiecăruia dintre cele două produse. Cu toate acestea, potrivit Guvernului Regatului Unit, sistemul de impozitare criticat nu ar fi putut împiedica o creștere a importurilor de vin pe parcursul perioadei în cauză și variațiile intervenite în nivelurile de impozitare nu ar fi avut nicio repercusiune perceptibilă asupra cifrelor de consum, astfel încât nu se poate admite un efect protector al sistemului de impozitare aplicat.

22 În ceea ce o privește, Comisia susține că o comparație cu volumul vânzărilor de vin pe alte piețe, mai ales în statele din Benelux, ar arăta că, în Regatul Unit, comercializarea aceluiași produs a fost frânată de efectul sistemului fiscal în litigiu. Însă Comisia critică mai ales, din acest punct de vedere, faptul că, după aderarea la Comunitate, Regatul Unit, în momentul transformării fostelor drepturi vamale în accize, a crescut treptat taxa aplicabilă vinului într-o proporție mai mare decât în cazul berii în timp ce, în prealabil, vinul se bucurase mult timp de un anumit avantaj fiscal și cele două produse se aflau aproximativ la paritate, din punctul de vedere al impozitării, în perioada aderării Regatului Unit la Comunitate. Comparând nivelurile de impozitare ale celor două produse la 1 ianuarie 1973 și la momentul introducerii acțiunii, pe baza datelor furnizate chiar de Guvernul Regatului Unit, Comisia a constatat, în cazul vinului, o creștere relativă a nivelului de impozitare de 102 %, în timp ce pentru bere a fost doar de 59 %.

23 Potrivit Comisiei, această evoluție corespunde, pe de altă parte, unei tendințe constatate în mai multe state membre. Tocmai în vederea frânării acestei evoluții, Comisia a emis, la 5 decembrie 1975, Recomandarea nr. 76/2 privind regimul fiscal aplicabil vinurilor (JO 1976, L 2, p. 13), atrăgând atenția asupra repercusiunilor dăunătoare ale acestei evoluții asupra comercializării vinurilor în interiorul Comunității și făcând apel la statele membre în cauză să reducă semnificativ nivelul accizelor aplicate și, cel puțin, să renunțe la orice creștere a taxelor percepute în prezent. Regatul Unit nu a ținut seama de această recomandare. Comisia a adăugat în cursul procedurii că încearcă să impună astfel, prin efectul unei impozitări exagerate aplicate în anumite state membre, caracterul de „produs de lux” unei mărfi care este un produs de consum curent în alte state.

24 Curtea consideră că luarea în considerare comparativă a evoluției celor două regimuri fiscale în cauză arată o tendință protectoare față de importurile de vin în Regatul Unit. Cu toate acestea, ținând seama de incertitudinile care există cu privire atât la caracteristicile raportului de concurență dintre vin și bere, cât și la chestiunea raportului de impozitare corespunzător dintre cele două produse, în perspectiva ansamblului Comunității, Curtea nu consideră că este în măsură să se pronunțe în acest stadiu asupra neîndeplinirii obligațiilor din partea Regatului Unit. Prin urmare, aceasta invită Comisia și Regatul Unit să reia examinarea chestiunii în litigiu, în lumina considerentelor precedente și să adreseze un raport Curții într-un anumit termen, fie cu privire la orice soluționare a litigiului la care ar putea ajunge, fie cu privire la respectivele puncte de vedere ale acestora, având în vedere elementele de drept care decurg din prezenta hotărâre. Partea intervenientă va fi în măsură să-și prezinte Curții observațiile la momentul oportun.

Pentru aceste motive,

CURTEA,

pronunțându-se înainte de a hotărî asupra acțiunii în neîndeplinirea obligațiilor introduse de Comisie, declară și hotărăște:

1) Obligă părțile să reexamineze chestiunea în litigiu în lumina considerațiilor juridice ale prezentei hotărâri și să adreseze un raport Curții cu privire la rezultatul acestei examinări înainte de 31 decembrie 1980. După această dată, Curtea va pronunța o hotărâre definitivă, fie pe baza raporturilor prezentate, fie în lipsa acestora.

2) Cererea privind cheltuielile de judecată se soluționează odată cu fondul.

Kutscher   O'Keefe   Touffait   Mertens de Wilmars   Pescatore

Mackenzie Stuart   Bosco   Koopmans   Due

Pronunțată în ședință publică la Luxemburg, 27 februarie 1980.

Grefier
A. Van Houtte

Președinte
H. Kutscher